



Postadres: Postbus 380 3300 AJ Dordrecht

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Afdeling Vergunning & Handhaving
Kenmerk: DGNVLG / ZK-0000093582
Postbus 40225
8004 DE Zwolle

**servicegemeente Dordrecht /
Juridisch Kenniscentrum**

Noordendijk 248
3311 RR Dordrecht

T (078) 770 80 36

F (078) 770 80 79

www.servicegemeentedordrecht.nl

KvK 50070525

Contactpersoon

de heer mr. J.C. Hol

T (078) 770 20 54 / (06) 3658 1319

E jc.hol@drechtsteden.nl

Datum 9 september 2025

Ons kenmerk 2025-0092999

Uw kenmerk ZK-0000093582

Bijlage(n) Beroepschrift college van B&W gemeente Dordrecht tegen projectbesluit

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit Omgevingsvergunning Natura 2000-
activiteit; planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

Geachte mevrouw/heer,

Op 3 februari 2025 heeft Rijkswaterstaat (hierna: RWS) een aanvraag ingediend voor een vergunning op grond van de Omgevingswet voor de volgende Natura 2000-activiteit: "Planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch". Deze aanlegfase is voorzien in de periode van 1 oktober 2025 tot en met 31 augustus 2029. De staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (hierna: de staatssecretaris) heeft op deze aanvraag een ontwerpbesluit ter inzage gelegd (hierna: het ontwerpbesluit). Het ontwerpbesluit strekt tot verstrekking van een natuurvergunning. Volgens de publicatie was/is het mogelijk van 30 juli tot en met 10 september 2025 een zienswijze in te dienen. Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dordrecht, hierna: de Gemeente, dien ik hierbij tijdig een zienswijze in tegen het ontwerpbesluit.

Eerder heeft de Gemeente een beroepschrift ingediend tegen een projectbesluit van RWS. Het beroepschrift d.d. 11 augustus 2025 treft u bijgaand aan (hierna: het beroepschrift tegen het projectbesluit). De te verstrekken natuurvergunning zal effectuering van voornoemd projectbesluit mogelijk maken. In die zin zijn de besluiten onlosmakelijk met elkaar verbonden.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit;
planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

Relevante regelgeving

Artikel 8.74b lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bepaalt dat, voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een Natura 2000-activiteit, de omgevingsvergunning alleen wordt verleend als uit de passende beoordeling, bedoeld in artikel 16.53c, eerste lid, van de Omgevingswet, de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Lid 2 van dat artikel bepaalt, dat in afwijking van het eerste lid, ondanks het feit dat uit de passende beoordeling de vereiste zekerheid niet is verkregen, de omgevingsvergunning kan worden verleend, als is voldaan aan de volgende (cumulatieve) voorwaarden:

- a. Er zijn geen alternatieve oplossingen;
- b. Het project is nodig om dwingende redenen van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard; en
- c. De nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Geen zekerheid dat natuurlijke kenmerken niet aangetast worden (lid 1)

1. Beroepschrift tegen het projectbesluit

Wij benadrukken de effecten van het project op het milieu, zoals omschreven in onderdeel 3 van het (bijgevoegde) beroepschrift tegen het projectbesluit, waarin onderbouwd is dat het onderzoek van RWS uitgaat van onjuiste uitgangspunten (Aveco de Bondt), er geen plan B is en bovendien onvoldoende onderzoek gedaan is naar het effect van de hogere PFOA concentratie op de natuur en ecologie, in het bijzonder de beschermde soorten dieren en planten. Daarnaast, voor diverse conclusies van RWS met betrekking tot ecologische en natuurwaarden ontbreekt een deskundige onderbouwing. Reeds uit het beroepschrift volgt dat aantasting van de natuurwaarden niet met zekerheid kan worden uitgesloten.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit;
planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

Bovendien, uit de onderliggende stukken lijkt het erop dat er alleen maar vanuit gegaan is dat onderzocht dient te worden de schade in het Natura 2000 gebied zelf en welke impact die schade heeft op Natura 2000 gebieden. Daarbij wordt er aan voorbij gegaan dat er hoe dan ook effecten zullen optreden van activiteiten in een nabijgelegen niet Natura gebied op een wel Natura 2000 gebied. Zo is het zuidelijk deel, de Zuilespolder een niet Natura 2000 gebied. De voorziene werkzaamheden en structurele aanpassingen zullen een enorme impact hebben op het noordelijke deel van het project, de Helpolder, zijnde een natura 2000 gebied. Uit het ontwerpbesluit blijkt niet dat dit betrokken is bij de besluitvorming.

2. Het ontwerpbesluit

Op p. 5 van het ontwerpbesluit wordt 'natuurwaarden' omschreven als: *"De beschermde natuurwaarden en de relevante instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken Natura 2000-gebieden staan vermeld op www.natura2000.nl".* De Gemeente is van mening dat deze omschrijving te eng is geformuleerd. De wet spreekt immers over de aantasting van 'de natuurlijke kenmerken van het gebied'. Uit niets blijkt dat met 'natuurwaarden' slechts wordt bedoeld hetgeen vermeld staat op www.natura2000.nl. In het onderdeel 2.2 'Mogelijke effecten en migratie' is het derhalve onjuist alleen de habitattypes te behandelen zoals die staan genoemd op www.natura2000.nl.

De Gemeente is van mening dat niet ter discussie kan staan dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied zal aantasten. In het gebied zal een lange meanderende geul met zijtakken (krekken) worden aangebracht, met droge hoger gelegen oeverwallen en overstromingsvlaktes. Hierdoor zal het water zich verspreiden over het gebied en zal er een intergetijdzone ontstaan. Een deel van het bestaande bos wordt omgevormd tot een zachthoutoobos. Er wordt een nieuwe kering aangebracht en de bestaande kering wordt verhoogd. Ook wordt een verhoogd wandelpad door de polder gerealiseerd.



Kenmerk	2025-0081684
Betreft	Zienswijze tegen ontwerpbesluit Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit; planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

Deze wijzigingen met betrekking tot het gebied zijn dermate ingrijpend dat het ongeloofwaardig is dat de maatregelen geen aantasting van de huidige natuurlijke kenmerken met zich meebrengen.

Uit **onderdeel 2.2.2** van het ontwerpbesluit volgt dat aantasting van de kolkans door u niet relevant wordt geacht omdat de Hel- en Zuilespolder in het geheel niet essentieel zou zijn voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling van de kolkans. Maar er is hoe dan ook aantasting van de kolkans en daarmee een aantasting van de huidige natuurlijke kenmerken van het projectgebied. Dat de Hel- en Zuilespolder niet essentieel zou zijn voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling van kolkans is niet relevant. Immers, uit geen enkele regelgeving blijkt dat dit een vereiste zou zijn voor het oordeel of er wel of niet met zekerheid kan worden gesteld dat geen sprake is van aantasting van de natuurwaarden.

Wat betreft het 'nonnetje' wordt in **onderdeel 2.2.4** van het ontwerpbesluit overwogen: "*dat verandering dynamiek substraat alleen relevant is voor het nonnetje*". Door het aantakken van de kreek aan de Beneden Merwede zou de kreek hoogstwaarschijnlijk helderder worden, aldus het ontwerpbesluit. Dit zou voordelig zijn voor het nonnetje, aangezien deze dan beter op vis kan jagen. Dat de kreek door de maatregel *hoogstwaarschijnlijk* helderder wordt sluit niet aan bij de formulering van artikel 8.74b Besluit kwaliteit leefomgeving. Dat artikel stelt immers als nadrukkelijke voorwaarde dat de *zekerheid* is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten. Door u wordt niet uitgesloten ('met zekerheid') dat de kreek door het aantakken aan de Beneden Merwede troebeler wordt. Dat u niet verwacht dat verdere vertroebeling zal plaatsvinden is onvoldoende. Sterker, het is eerder aannemelijk dat het water juist troebeler wordt doordat er bij uitvoering van de werkzaamheden in het gebied veel meer getijdewerking zal zijn. Bovendien, indien de kreek helderder wordt, dan zou de het nonnetje beter op vis kunnen jagen. Dan heeft dit kennelijk invloed op de visvoorraad in de kreek. Er is dus hoe dan ook sprake van aantasting van natuurlijke kenmerken.

Ten aanzien van de bever staat in **onderdeel 2.2.5** van het ontwerpbesluit dat de verstoring door geluid, trillingen en licht tijdelijk is, maar dat de verstoring van



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit;
planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

deze mate als gevolg kan hebben dat de twee burchten in de nabijheid van de werkzaamheden verlaten worden. Het ontwerpbesluit vermeldt ook dat dit significante gevolgen kan hebben voor de behoudsdoelstelling van de bever.

Behoudsdoelstellend van de bever of niet, er kan gewoonweg geen zekerheid worden verkregen dat geluid, trillingen en licht de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen aantasten. Dit geldt temeer gezien de lange periode van aantasting en dat beverburchten zelfs verlaten worden.

Ook de voorgestelde mitigerende maatregelen¹ maken het niet dat met zekerheid kan worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken zullen worden aangetast.

Zo wordt in voorschrift 15 aangegeven dat het uitvoeren van de meest versturende werkzaamheden (het storten van steen en het verwijderen van asfalt) buiten de meest kwetsbare periode van de bever wordt gedaan.

Kennelijk worden de wat minder maar toch nog enorm versturende werkzaamheden – zoals graafwerkzaamheden, grondverzetwerkzaamheden, bouwwerkzaamheden van constructies en bruggen – gewoonweg wel in de meest kwetsbare periode van de bever gedaan. Kortom, ook hier geldt dat hoe dan ook verstoring van de natuurwaarden (de bever) aan de orde is.

Uit **onderdeel 2.2.5** blijkt eveneens dat met betrekking tot de meervleermuis niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken zullen worden aangetast. Als mitigerende maatregel zal tijdens de migratieperiode alleen geen licht op de Boven Merwede gericht mogen worden. Tijdens de migratieperiode is op andere plaatsen kennelijk elk licht toegestaan. Dit kan significante gevolgen hebben voor de meervleermuis. De meervleermuis zal immers niet alleen bewegen over of langs de Boven Merwede, maar ook boven andere delen van de Hel- en Zuilespolder. Dat dit niet geval het zou zijn wordt niet in het ontwerpbesluit onderbouwd.

Overigens gaat het ontwerpbesluit met name in op de verstoring van licht, geluid en trilling voor beschermde diersoorten. Onvoldoende wordt ingegaan op de verstoringseffecten op niet beschermde diersoorten en plantensoorten. Hiervan is in ieder geval geen inventarisatie gemaakt. Zo bezien kan niet worden uitgesloten

¹ Onderdeel 3 Van het ontwerpbesluit, algemeen geldende voorschriften



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit;
planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

dat – ook in relatie tot niet-beschermd dier- en plantensoorten – geen verstoring van de natuurlijke kenmerken zal optreden.

3. Passende beoordeling

De Gemeente heeft kennis genomen van de passende beoordeling (hierna: het rapport).² De Gemeente is in het algemeen van mening dat ook tijdelijke verstoring kan leiden tot blijvende aantasting van natuurwaarde. De werkzaamheden duren zelfs 2 jaar. Mitigerende maatregelen zullen bij een dergelijk lange termijn niet altijd soelaas bieden. Zoals eerder in deze zienswijze aangegeven worden bijvoorbeeld geen mitigerende maatregelen genomen buiten gevoelige perioden. Niet is uitgesloten dat in die perioden de bever zijn heil zal zoeken in een ander gebied. Het is zeer aannemelijk dat de eenmaal vertrekkende bever niet snel zal terugkeren, waardoor de natuurwaarden reeds hierom in het projectgebied worden aangetast.

Op p. 18 van het rapport wordt ingegaan op het aspect 'bemesting'. Hierbij wordt echter alleen gekeken naar de noordzijde van de Hel- en Zuilespolder. Het zuidelijk deel wordt niet bij de beoordeling betrokken. In dat deel lopen nu koeien en schapen. Dit heeft geleid tot een zeer voedselrijke bodem. De delen die bij uitvoering van het project niet zullen worden afgegraven, komen dan deels onder water te staan. Dit zal leiden tot uitspoeling van vermestende stoffen. Deze zullen ook meegenomen worden richting het Natura-2000 gebied. Dit zal uiteraard gevolgen hebben voor de natuurlijke kenmerken in het Natura-2000 gebied, bijvoorbeeld de vorming van de blauwalg in de zwemplas³, maar ook met betrekking tot de omliggende natuur.

Ook staat op p. 18 van het rapport dat de overstromingsfrequentie niet verandert, met uitzondering van de kreek zelf. Ten eerste, dit geldt alleen met betrekking tot het noordelijke deel, niet met betrekking tot het zuidelijke deel. In het zuidelijke

² SO3 Planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch, Rijkswaterstaat, 30 juni 2025, Witteveen en Bos

³ P. 10 beroepschrift tegen het projectbesluit



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit;
planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

deel is er wel degelijk sprake van een verandering van de overstromingsfrequentie, met daarom duidelijke gevolgen voor het Natura-2000 gebied. Ten tweede, kennelijk verandert de overstromingsfrequentie van (ook) de kreek. Maar welke gevolgen dit heeft en of dan uitgesloten kan worden dat de natuurwaarden worden aangetast maakt het rapport niet duidelijk. Nu een motivering ter zake ontbreekt dient aangenomen te worden dat die aantasting wel degelijk aan de orde is.

Op p. 18 van het rapport staat verder dat ten opzichte van de huidige situatie de concentratie van de verontreiniging van Chemours in de Hel- en Zuilespolder in de zomer naar alle waarschijnlijkheid lager zal zijn, maar in de winter mogelijk hoger. De stelling dat in de zomer de concentratie van de voornoemde verontreiniging *waarschijnlijk* lager zal zijn sluit niet uit dat deze in de zomer ook hoger kan zijn. Bovendien, welke gevolgen de verhoging in de winter heeft voor natuur en ecologie wordt niet duidelijk gemaakt. Ook dit bevestigt dat niet met zekerheid aantasting van de natuur kan worden uitgesloten.

Overigens ontstaat verontreiniging van PFAS/PFOA niet alleen door de in het rapport genoemde lozing vanuit Chemours. Die verontreiniging ontstaat immers ook door uitspoeling. Op het aspect 'uitspoeling' is de Gemeente uitgebreid ingegaan in het onderdeel Milieu in haar beroepschrift tegen het projectbesluit.⁴ Bij de gronden die na uitvoering van het project onder water komen te staan zal alsdan uitspoeling aan de orde zijn. Dit zal effecten op de omliggende gebieden en dus ook op de Natura-2000 gebieden hebben. Het rapport gaat hier op geen enkele wijze op in. Slechts de waterbodems maken deel uit van het onderzoek, niet de deels overstroomde gebieden. Het is aan de staatssecretaris/RWS om te onderzoeken en met zekerheid te oordelen dat het effect van uitspoeling geen aantasting van natuurwaarden zal hebben. De Gemeente acht dit onmogelijk.

Op p. 20 staat: "*Gevolgen door een bewuste verandering van de soortensamenstelling (18, 19) zijn tevens niet aan de orde. Er worden namelijk geen soorten uitgezet.*". De Gemeente is van mening dat onder voornoemde

⁴ P. 8 e.v. van het beroepschrift tegen het projectbesluit



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit;
planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

gevolgen niet alleen vallen 'soorten die worden uitgezet', maar ook 'soorten die worden verdrongen'. Onder meer is sprake van verdringing van de weidevogels⁵ en de Platte Schijfhoorn. Dat sprake is van verdringing is dermate zonneklaar dat sprake is van een bewuste verandering/aantasting van de soortensamenstelling.

Ook niet voldaan aan (cumulatieve) voorwaarden (lid 2)

Artikel 8.74b lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bepaalt dat de omgevingsvergunning alleen wordt verleend als zekerheid wordt verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken niet zal aantasten. Uit het voorgaande volgt dat met betrekking tot meerdere punten vorenbedoelde zekerheid niet kan worden verkregen. Ingevolge lid 2 van voornoemde bepaling kan onder die omstandigheden de vergunning slechts worden verleend als voldaan is aan de cumulatieve voorwaarden als bedoeld in lid 2.

De eerste van die voorwaarden is dat er geen alternatieve oplossingen zijn. Alternatieve oplossingen zijn er echter wel degelijk. Zo is het mogelijk een aansluiting op de Beneden Merwede te creëren, kunnen de KRW maatregelen toegepast worden in de Noordbovenpolder, de Thomaswaard en de Otterpolder, al dan niet via een gecombineerde variant. De Gemeente verwijst in dit verband naar grond 2 van het beroepschrift tegen het projectbesluit (p. 3 t/m 8). Hierin staan voornoemde alternatieven gedetailleerd beschreven. RWS wenst hierover gewoonweg niet in discussie te gaan met de Gemeente en blijft halsstarrig vasthouden aan de Hel- en Zuilspolder als projectlocatie.

Bovendien heeft het project geen enkel sociale of economisch doel. Het enkele doel om te voldoen aan Europese regelgeving is geen dwingende reden van openbaar belang in de zin van artikel 8.74b lid 2 sub b van het Besluit kwaliteit leefomgeving, nog daargelaten dat de staatssecretaris/RWS nagelaten heeft aan te tonen dat de maatregelen noodzakelijk zijn. Ook hier geldt het argument dat de maatregel prima op een andere locatie uitgevoerd kan worden. Daarnaast is

⁵ P. 17 e.v. van het beroepschrift tegen het projectbesluit (onderdeel 'Natuur')



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Zienswijze tegen ontwerpbesluit
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit;
planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch

niet gebleken dat RWS de nodige compenserende maatregelen zullen treffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft overeenkomstig de voorwaarde als bedoeld in 8.74b lid 2 sub c van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Het enkel nemen van mitigerende maatregelen om de werkzaamheden uit te voeren is in ieder geval onvoldoende.

Conclusie

Het ontwerpbesluit kan niet omgezet worden in een definitief besluit om de volgende redenen:

1. In het ontwerpbesluit worden onjuiste conclusies getrokken.
2. geen zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten als bedoeld in artikel 8.74b lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving
3. niet wordt voldaan aan de (cumulatieve) voorwaarden als bedoeld in artikel 8.74b lid 2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving

De Gemeente verzoekt u derhalve het besluit niet vast te stellen.

Hoogachtend,

mr. J.C. Hol



Postadres: Postbus 380 3300 AJ Dordrecht

**servicegemeente Dordrecht /
Juridisch Kenniscentrum**
Noordelijk 248
3311 RR Dordrecht

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

**Te bezorgen bij de postkamer RvS:
Oranjestraat 15
2514 JB Den Haag**

**T (078) 770 80 36
F (078) 770 80 79
www.servicegemeentedordrecht.nl
KvK 50070525**

Contactpersoon
de heer mr. J.C. Hol
**T (078) 770 20 54 / (06) 3658 1319
E jc.hol@rechtsteden.nl**

Datum 11 augustus 2025
Ons kenmerk 2025-0081684
Bijlage(n) 5
Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit van
Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse Biesbosch

Geachte mevrouw/heer,

Rijkswaterstaat (hierna: RWS) heeft een projectbesluit vastgesteld inzake de ecologische waterkwaliteit in de Sliedrechtse Biesbosch, langs de Merwedes (hierna: het projectbesluit). Het projectbesluit is gepubliceerd op 1 juli 2025 (**bijlage 1**).¹ Op 2 juli 2025 is de beroepstermijn gestart. Deze termijn loopt tot en met 12 augustus 2025. Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dordrecht, hierna: de Gemeente, stel ik hierbij tijdig beroep in tegen dit projectbesluit.

De maatregelen van het projectbesluit betreffen:

- Het aanleggen van getijdennatuur in de Hel- en Zullespolder.
- Het creëren van een natuurlijke oever langs de noordzijde van het Wantij, in het bestreden besluit aangeduid als 'een dam langs het Wantij'.
- Het aanleggen van geulen en natuurvriendelijke oevers in Gors en Aanwas.
- Het realiseren van een vispassage in Avelingen.

¹ Link: [Projectbesluit KRW Sliedrechtse Biesbosch - Regels op de kaart - Omgevingswet - Regels op de kaart - Omgevingsloket](#)



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

Het beroepschrift van de Gemeente richt zich op het onderdeel *'het aanleggen van getijdennatuur in de Hel- en Zullespolder'*. Hierna volgen de gronden van het beroep.

In grond 1 van het beroep wordt toegelicht dat er onvoldoende participatie heeft plaatsgevonden. Grond 2 gaat in op de onaanvaardbaarheid van de locatie van het projectbesluit. In de gronden 3 en verder wordt met name in gegaan op de reactie van RWS op de zienswijze van de Gemeente, aan de hand van de volgende thema's: Milieu (grond 3), Stakeholders (grond 4), Natuur (grond 5), Houtopstanden (grond 6), Bereikbaarheid (grond 7), Recreatie (grond 8), Civiel ontwerp en getijdewerking (grond 9), Cultuurhistorie, landschap en erfgoed (grond 10), Beheer en Onderhoud (grond 11), Schaapskudde (grond 12), Evenemententerrein (grond 13), Gemeente Dordrecht (grond 14).

Deze thema's komen terug in de bijlagen van de zienswijze van de Gemeente (**bijlage 2**). In de zienswijze van de Gemeente zijn 85 eisen van de Gemeente verwerkt. RWS heeft in de Reactienota Zienswijzen van april 2025 geantwoord op de zienswijze van de Gemeente (**bijlage 3**). Aan een deel van die eisen is RWS tegemoetgekomen. Echter, de voor de Gemeente belangrijkste eisen zijn niet ingewilligd. Waarom dit onaanvaardbaar is voor de Gemeente wordt toegelicht in de gronden 3 t/m 13.

Dit beroepschrift wordt afgerond met een conclusie. Primair verzoekt de Gemeente het besluit te vernietigen. Indien het besluit al in stand kan blijven, dan dienen aan het besluit voorwaarden te worden verbonden, al dan niet met toepassing van artikel 8:51a van de Algemene bestuursrecht.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

Gronden beroepschrift

1. Onvoldoende participatiemogelijkheden

De Gemeente is primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening, inhoudende een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. RWS heeft weliswaar de bevoegdheid om een projectbesluit te nemen, maar dat niet neemt weg dat hier voorwaarden aan verbonden zijn. Zo dient er voldoende participatie plaats te vinden. De Gemeente vindt dat die participatie onvoldoende heeft plaatsgevonden. Over dit voor de Gemeente ingrijpende project heeft RWS te weinig overleg gevoerd met de Gemeente, in het bijzonder over voorgedragen alternatieve locaties. Bovendien is op essentiële onderwerpen de informatievoorziening vanuit RWS onbevredigend geweest. Het college en de gemeenteraad van de Gemeente is hierdoor erg laat geïnformeerd, waardoor de Gemeente zich voor een voldongen feit gesteld voelde. Binnen een veel te kort tijdsbestek hebben het college en de raad van de Gemeente, alsmede betrokken ambtenaren van de Gemeente de plannen tot zich moeten nemen en tot een verwoording moeten komen van de zienswijze van de Gemeente. Ook ten aanzien van het moment waarop het projectbesluit is genomen is op zijn zachtst gezegd "*niet tactisch*". De bezwaartermijn loopt af midden in de zomervakantie. De Gemeente houdt zich dan ook het recht voor dit beroepschrift nader aan te vullen.

2. Project is qua locatie onaanvaardbaar

RWS suggereert dat de Gemeente welwillend zou hebben gestaan tegenover de door RWS voorgestane herinrichting van de Hel- en Zuilespolder.² Die suggestie is pertinent onjuist. De Gemeente heeft nimmer positief gestaan tegenover dergelijke ingrijpende plannen voor de Hel- en Zuilespolder. Dat de Gemeente

² Zoals staat op p. 62 van de Variantennota



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

open heeft gestaan voor het voeren van verkennende gesprekken over het nemen van bepaalde maatregelen met betrekking tot de Hel- en Zuilespolder maakt dit niet anders. De Gemeente benadrukt nogmaals hetgeen zij herhaaldelijk heeft aangevoerd, laatstelijk nog in haar zienswijze van 18 februari 2025³: De Gemeente onderkent de noodzaak van de maatregelen die in het kader van de KRW genomen moeten worden, maar is ervan overtuigd dat de Hel- en Zuilespolder hiervoor ongeschikt is.

RWS vindt de door de Gemeente voorgestelde alternatieven niet opportuun omdat die – samengevat – te ver van de Beneden Merwede zouden liggen. Uiteindelijk is de Hel- en Zuilespolder door RWS als meest kansrijke locatie naar voren gekomen om de volgende redenen:

1. Het betreft één van de weinige gebieden langs de Merwede waarbij een directe verbinding met de rivier mogelijk is.
2. Aantakking op het waterlichaam is op drie plekken mogelijk met veel dynamiek.
3. Het is het meest kansrijke gebied om een groot aaneengesloten oppervlak te realiseren met zoveel mogelijk getijdenslag voor een robuust getijdennatuur.
4. Het geeft de Dordtenaar kans om op korte afstand te recreëren in zeldzame natuur, kijkend naar de natuurtypen in het gebied.

De Gemeente is daarentegen van mening dat het project om diverse redenen – in het bijzonder vanwege de enorme aantasting van milieu-, culturele en natuurwaarden – onaanvaardbaar is op de locatie Hel- en Zuilespolder. De Gemeente en andere partijen hebben verschillende alternatieven voorgesteld, die door RWS telkens, zonder draagkrachtige onderbouwing, zijn afgewezen. RWS geeft daarbij geen enkele blijk van een deugdelijke alternatievenstudie.

De alternatieven waarop de Gemeente heeft gewezen zijn de volgende:

In het algemeen: aansluiting Beneden Merwede

Ten behoeve van het onderhavige plan zijn enkel de Boven Merwede en Beneden Merwede betrokken. Echter, ook in de Nieuwe Merwede is sprake van een getijdenwerking, dus met veel dynamiek, terwijl dit water reeds onderdeel

³ Op 6 maart 2025 ingediend



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

uitmaakt van het zoetwatergetijde gebied van de Biesbosch. Bij aansluiting op de Nieuwe Merwede zal meer getijdegebied ontstaan, minder schade ontstaan aan de reeds bestaande natuur en zullen waardevolle cultuurhistorische elementen behouden kunnen worden. Het maken van een doorsteek naar de Nieuwe Merwede is echter niet door RWS onderzocht.

Noordbovenpolder

De Noordbovenpolder is, net als de Hel- en Zuilespolder, een aaneengesloten gebied. Maar in die polder betreft het cultuurgrond. Hierdoor treedt minder verlies op van de bestaande natuur. De Noordbovenpolder ligt bovendien niet op verdere afstand van het woongedeelte van Dordrecht dan de Hel- en Zuilespolder, met nog steeds voldoende afstand om er een stiltegebied te creëren. Het criterium van RWS dat *'de Dordtenaar op korte afstand kan recreëren in zeldzame natuur kijkend naar de natuurtypen in het gebied'*, geldt in ieder geval evengoed voor de locatie Noordbovenpolder.

Ontwikkeling van de KRW maatregelen in de Noordbovenpolder heeft een grote toegevoegde waarde. Dordrecht krijgt er een stuk natuur bij, waar het nu om (schrale) landbouw gaat. Hierdoor wordt natuur aan de zuidzijde van het Wantij ontwikkeld, die inwoners naar de Biesbosch leidt.

In de Variantennota van RWS (hierna de Variantennota)⁴ staat opvallend over de Noordbovenpolder vermeld: *"Naast het feit dat de Noordbovenpolder op een zeer geschikte locatie ligt om getijdennatuur te realiseren is het ook een polder die op dit moment laag ligt. Het maaiveld in de polder moet opgehoogd worden om ideale omstandigheden te creëren voor natuurontwikkeling. Dit levert kansen op om grond vanuit de andere gebieden hier naartoe te vervoeren. Daarmee is de Noordbovenpolder een belangrijke schakel om tot een gesloten grondbalans te komen".*⁵ Kortom, naast dat de locatie van de Noordbovenpolder als zeer geschikt wordt gezien door RWS wordt het eventuele aandachtspunt – dat het maaiveld opgehoogd moet worden – juist als een kans gezien. Ook vermeldt de

⁴ SO3 Planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch, Variantennota, Rijkswaterstaat 25 januari 2022 (bijlage I Projectbesluit); te vinden via de link: [SO3 Planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch - Rijkswaterstaat Publicatie Platform](#), zoekterm: Variantennota

⁵ P. 63 Variantennota



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

Variantennota: *"De Noordbovenpolder is vanwege de ligging van de polder in het westelijke deel van het waterlichaam één van de meest geschikte locaties voor getijdennatuur. Vanwege het particuliere eigendom van een aantal gronden is het echter niet mogelijk om de gehele polder herin te richten en om te vormen tot getijdennatuur."*. De Gemeente is van mening dat het felt dat een aantal gronden in particuliere eigendom is geen reden kan zijn om dan maar te kiezen voor een optie waarbij relatief veel natuurwaarden verloren gaan. Het ligt voor de hand om ter zake onteigeningsprocedures op te starten. Met een projectbesluit in de hand hebben dergelijke procedures grote kans van slagen. Overigens blijkt uit de Variantennota dat er ca. 35 ha sowieso te ontwikkelen is. Dat is weliswaar 9 ha minder als in de Hel- en Zullepolder, maar door bijvoorbeeld de naastliggende Otterpolder erbij te betrekken kan tot een robuust gebied met aanvaardbare omvang gekomen worden. Dat sprake is van een versnipperde vastgoedsituatie kan in ieder geval geen reden zijn voor de conclusie dat geen robuuste maatregel gerealliseerd zou kunnen worden, zoals RWS wel concludeert.

Het valt de Gemeente op dat in de Variantennota de Noordbovenpolder wel meegenomen wordt als onderdeel van de voorkeursvariant, maar dat deze als zodanig niet meer terugkomt in het Referentieontwerp⁶. Het Referentieontwerp vermeldt hierover: *"In eerste instantie was beoogd om deze opgave te realiseren in de Noordbovenpolder. In de uitgevoerde verkenning (Maatregelendossier Y5007, Anthea mei 2019) is geconcludeerd dat de realisatie van 57 hectare in de Noordbovenpolder niet vanzelfsprekend is."*. En: *"Via een versnelde 'verkenning' zijn bouwstenen opgesteld, waarmee varianten zijn uitgewerkt. Uiteindelijk is op basis van die varianten een voorkeursvariant vastgesteld en kan een MIRT3-besluit genomen worden."*.

Kennelijk was RWS er aanvankelijk van overtuigd dat de Noordbovenpolder de meest geschikte polder was om er de beoogde maatregelen te treffen. Waarom opeens een andere koers wordt gevaren is voor de Gemeente onbegrijpelijk. Die andere koers wordt in ieder geval op geen enkele wijze gemotiveerd. De enkele overweging dat *"de realisatie van 57 ha in de Noordbovenpolder niet vanzelfsprekend is"*, voldoet hiervoor in ieder geval niet.

⁶ Referentieontwerp d.d. 24 december 2024, te vinden via de link [SO3 Planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch - Rijkswaterstaat Publicatie Platform](#), zoekterm: Referentieontwerp



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Blesbosch

Thomaswaard

Met betrekking tot de Thomaswaard vindt RWS dat de polder een te grote afstand heeft ten opzichte van de rivier en dat het realiseren van maatregelen in de Thomaswaard zou zorgen voor minder robuust getijdennatuur. Ook hier gaat RWS er aan voorbij dat het aansluiten op de Nieuwe Merwede een realistische optie is.

Dat zou bijvoorbeeld kunnen via het Gat van Hengst. In dat geval ontstaat een groot getijde gebied met de Merwelanden, wat wel degelijk een grote mate van robuustheid in zich heeft. Uit het dossier begrijpt de Gemeente dat geen samenwerking kon plaatsvinden met Staatsbosbeheer over KRW maatregelen, *"vanwege een tekort aan capaciteit bij Staatsbosbeheer"*. Gezien de harde deadline van 2027 voor de uitvoering van de KRW maatregelen zou vervolgens niet gewacht kunnen worden op Staatsbosbeheer. Kortom, omdat RWS het niet voor elkaar krijgt het benodigde overleg te plegen met een ander orgaan, dat eveneens valt onder de Rijksoverheid, wordt de Gemeente geconfronteerd met een voor de Gemeente onaanvaardbare aantasting van haar grondgebied. RWS maakt zich hier veel te makkelijk vanaf. Het ligt op de weg van RWS vorenbedoeld overleg wel te plegen en alsnog onderzoek te doen naar een zeer realistisch alternatief.

Otterpolder

Een belangrijk argument voor het niet gebruiken van de Otterpolder is dat bij een keuze voor de Otterpolder *"nog steeds gekeken moet worden naar een ander kansrijk gebied"*. Uit de door RWS uitgevoerde variantenstudie blijkt dat de variant waarin zowel de Otterpolder als de Thomaswaard worden ingezet op veel punten positiever scoort dan de Hel- en Zuilespolder. Waarom niet gekozen is voor een combinatie van de Otterpolder en de Thomaswaard is voor de Gemeente dan ook een groot raadsel. Door de Otterpolder en de Thomaswaard in te zetten, is er aanzienlijk minder verlies van bestaande unieke natuur.

Kortom, er zijn voldoende alternatieven met meer geschikte locaties om de maatregelen van RWS te nemen.

Het primaire verzoek van de Gemeente is het projectbesluit te vernietigen.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

Indien u al oordeelt dat de Hel- en Zuilspolder als locatie van het projectbesluit in stand kan blijven, dienen in ieder geval de primaire waarden van het gebied – zoals milieu-, culturele en natuurwaarden – op een vergelijkbaar niveau te blijven. Hiertoe heeft de Gemeente een reeks van eisen geformuleerd. Deze zijn eerder in overleggen met RWS besproken en uiteindelijk verwerkt in de zienswijze van de Gemeente. In de gronden hierna wordt toegelicht waarom de reactie van RWS op de door de Gemeente gestelde eisen niet voldoet. De daarbij genoemde eis-nummers verwijzen naar de nummering in de bijlage van de zienswijze van de Gemeente.

3. Milieu

De Gemeente maakt zich ernstige zorgen over de verontreiniging van de bovengrond van de Hel- en Zuilspolder en over de impact als gevolg van de effectuering van het projectbesluit. Dit uit zich in de eisen **DRD-0104, DRD-0105, DRD-106, DRD-0036, DRD-0037, DRD-0039, DRD-0099, DRD-0100**. In de Reactienota Zienswijzen (15.2, 15.2H, 15.2.K, 15.2.L) wordt ingegaan op deze zorgen. RWS baseert het projectbesluit voor een belangrijk deel op een advies van Aveco de Bondt⁷. De Gemeente is van mening dat het advies van Aveco De Bondt niet uitgaat van de juiste uitgangspunten. Dit wordt hierna toegelicht. Daarbij zullen de volgende onderdelen worden besproken:

- a. Effect getijdengebied op PFOA-kwaliteit oppervlaktewater in Helsloot/Kikvorschil/Moldiep
- b. Effect getijdengebied op PFOA-kwaliteit inlaatwater/doorspoelwater naar rest van de polder en zwemplas Merwelanden
- c. Effect getijdengebied op groei blauwalg in de zwemplas
- d. Ecologische risico's als gevolg van de PFOA in eventueel getijdengebied

⁷ Beantwoording vragen over PFAS in de Hel – en Zuilspolder, Veranderingen als gevolg van herinrichting, 11 juli 2024, projectnummer 240983, Aveco de Bondt, te vinden via de link [SO3 Planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch - Rijkswaterstaat Publicatie Platform](#), zoekterm: Aveco de Bondt



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Siledrechtse
Biesbosch

a. Effect getijdengebied op PFOA-kwaliteit oppervlaktewater in
Helsloot/Kikvorschkil/Moldiep

Aveco de Bondt geeft in paragraaf 2.3.3 van het rapport aan dat het effect van uitspoeling van PFOA vanuit de Hel- en Zuilespolder minimaal is. Daarbij en bij de in dit verband gemaakte berekeningen gaat Aveco de Bondt enkel uit van uitspoeling naar de Beneden Merwede. Aveco de Bondt gaat er echter aan voorbij dat er ook uitlaten zijn naar de zuidelijk van de Hel- en Zuilespolder gelegen Helsloot/Kikvorschkil/Moldiep. Deze getijdensloten hebben bovendien een veel lager stroomvolume dan de Beneden Merwede. Hierdoor acht de Gemeente het aannemelijk dat de waterkwaliteit in deze getijdensloten wel degelijk verslechtert door de realisatie van het getijdengebied in de Hel- en Zuilespolder.

Over de Kikvorschkil is vanuit RWS eerder aangegeven dat deze zou behoren tot hetzelfde watersysteem van de Beneden Merwede en dat om die reden geen aparte berekening voor de Kikvorschkil nodig zou zijn.⁸ Dit is pertinent onjuist. Deze enkele stelling is nimmer onderbouwd. Het betreft een nadrukkelijk ander watersysteem dan de Beneden Merwede. Dit laatste geldt ook voor de Helsloot en Moldiep. Aveco de Bondt heeft dit aspect niet meegenomen in de berekeningen. Het advies van Aveco de Bondt is derhalve onvolledig en daarmee inhoudelijk niet concludent.

De KaderRichtlijn Water (KRW) bepaalt dat de kwaliteit van oppervlaktewateren niet mag verslechteren. Het is aan RWS om te onderbouwen dat hieraan voldaan is bij realisering van het projectbesluit. RWS heeft dit niet gedaan.

b. Effect getijdengebied op PFOA-kwaliteit inlaatwater/doorspoelwater naar
rest van de polder en zwemplas Merwelanden

In de Reactienota Zienswijzen (15.2.H) acht RWS het voorstelbaar dat er negatieve invloed zal zijn op de kwaliteit van het inlaatwater door het intensieve contact tussen getijdenwater en de PFOA houdende bovengrond van het nieuwe

⁸ Notitie Waterbodemmimmissietoets, locatie Hel- en Zuilespolder d.d. 22 november 2021, Witteveen + Bos



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

getijdengebied. Hiermee bevestigt RWS hetgeen de Gemeente als zienswijze ter zake heeft ingediend. Dat in de Reactienota Zienswijzen vervolgens direct – en zonder nadere onderbouwing – wordt gesteld dat verwacht wordt dat dit niet tot problemen zal leiden acht de Gemeente ongeloofwaardig. RWS stelt voor om de waterkwaliteit te monitoren. Monitoring is een goed idee, maar het is op zichzelf bezien geen oplossing voor de verslechtering. RWS gaat bijvoorbeeld op geen enkele wijze in op 'plan B', in het geval uit de monitoring blijkt dat wel degelijk sprake is van verslechtering. De Gemeente vindt dat RWS een alternatief scenario moet beschrijven en onderbouwen, voor het geval dat sprake is van verslechtering. Dit geldt temeer nu RWS het niet onaannemelijk vindt dat verslechtering zal plaatsvinden.

c. Effect getijdengebied op groei blauwalg in de zwemplas

In de Reactienota Zienswijzen (15.2.J) wordt ingegaan op de blauwalg-vorming in de zwemplas Merwelanden. In de huidige situatie wordt die bestreden door inlaat van rivierwater vanuit de Helsloot.

De groei van de blauwalgbacterie (Cyanobacteriaceae spp) wordt met name bepaald door de hoeveelheid in oppervlaktewater aanwezige nutriënten. Nutriënten (o.a. stikstof en fosfor) kunnen via bijvoorbeeld depositie in het zwemwater terecht komen. De watertemperatuur beïnvloeden is niet mogelijk, het is in de zomer altijd warmer dan in de winter. Hoe groot het verschil is tussen de watertemperatuur in de zomer en in de winter kan niet voorspeld worden, met name gezien de effecten van klimaatverandering. Ook factoren als stikstof- en fosfordepositie vanuit ontlasting van vogels als ganzen zijn in beginsel niet te beïnvloeden⁹. Waar wel op gestuurd kan worden is de hoeveelheid en kwaliteit

⁹ De Gemeente doet wel een poging die factoren te beïnvloeden door de ganzensnoepvelden in stand te houden. Ganzen eten graag jong gras. De snoepvelden in de buurt van de zwemplas worden dan ook vaker gemaaid om de ganzen naar deze velden te lokken. Dat gaat op basis van ervaring best goed. Door het projectbesluit zou ook één van de snoepvelden komen te vervallen. Daarmee zal de aantrekkelijkheid voor de ganzen richting zwemplas weer



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Siledrechtse
Blesbosch

van het water dat toegevoegd wordt aan de waterplas. Dit is de meest beïnvloedbare component en is in het verleden een succesvolle manier gebleken om blauwalg te bestrijden. De vrees van de Gemeente is dat het aangevoerde water vanuit het nieuwe getijdengebied aanzienlijk nutriëntenrijker zal zijn dan het rivierwater dat in de huidige situatie wordt ingelaten. Deze vrees is terecht. Allereerst, de gronden van de Hel- en Zuilespolder zijn de afgelopen jaren gebruikt voor veeteelt, waardoor de gronden rijker zijn aan nutriënten. De komende jaren zal hoe dan ook sprake zijn van uitspoeling van nutriënten. Bovendien, er is sprake van een veel intensiever contact tussen water en grond. Ook het feit dat rottende plantendelen stoffen als stikstof en fosfor afgeven aan het water rechtvaardigt de vrees van de Gemeente. In de nieuwe situatie (dus na realisering van het projectbesluit) zal (veel) meer sprake zijn van dergelijke rottende plantendelen.

Tegen deze achtergrond is het aannemelijk dat, eerder dan thans het geval is, blauwalg ontstaat in de zwemplas. Indien het projectbesluit al doorgang vindt, zou de inlaat voor de zwemplas buiten het toekomstige getijdengebied gerealiseerd moeten worden.

RWS verwacht dat een waterinlaat vanuit het getijdengebied niet tot blauwalgproblemen zal leiden. Een voldoende onderbouwing hiervan door een ter zake deskundige ontbreekt echter. Bovendien ontbreekt ook hier een mogelijke oplossing vanuit RWS voor de situatie waarin toch blauwalg ontstaat. De Gemeente vindt dat er een plan B moet zijn met betrekking tot de blauwalgproblematiek. Dit geldt temeer nu het aannemelijk is dat door realisering van het projectbesluit blauwalgproblemen zullen intensiveren.

toenemen. In de reactienota is hier onvoldoende op ingegaan. Daarin geeft RWS slechts aan dat de ganzen zullen vertrekken naar andere gebieden.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

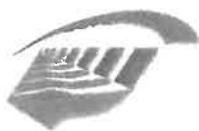
d. Ecologische risico's als gevolg van de PFOA in eventueel getijdengebied

In de Reactienota Zienswijzen (1C.) wordt het ecologisch risico van de aanwezigheid van PFOA in de bodem van de polder besproken. Aangegeven wordt dat de ecologische risico's met name gaan om zogenaamde doorvergiftigingsrisico's. Dit is juist. De doorvergiftigingsrisico's zijn de strengste ecologische risico's en daarmee maatgevend. Volgens de Reactienota Zienswijzen zijn de doorvergiftigingsrisico's voor de Hel- en Zuispolder vergelijkbaar met de rest van het rivierengebied. Het is onjuist om dit zo algemeen te stellen. Het klopt wel voor PFOS, maar niet voor PFOA. De PFOA concentraties in de bovengrond van de Hel- en Zuidespolder zijn aanzienlijk hoger dan die in het overige rivierengebied. Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat de PFOA concentratie in het getijdenwater ook aanzienlijk hoger zal zijn dan in de rest van het rivierengebied. De Gemeente vindt dat tegen deze achtergrond en kennis RWS onderzoek had moeten doen naar het effect van de hogere PFOA concentratie in het getijdenwater op de natuur en ecologie. Ook dient nader toegelicht te worden waarom de risicowaarde voor doorvergiftiging die is afgeleid van weekdieren wordt gehanteerd en die waarde de juiste is.¹⁰ Het is immers zeer goed mogelijk dat hoger in de voedselketen grotere doorvergiftigingsrisico's bestaan. RWS heeft het vereiste onderzoek nagelaten. Bovendien wordt niet blijk gegeven van voldoende en deskundig onderzoek van het effect van voornoemde hogere concentraties voor de aanwezige planten en dieren, in het bijzonder de beschermde soorten.

4. Stakeholders

In eis **DRD-0017** verzoekt de Gemeente om ruimhartige compensatie voor eventuele schade voor stakeholders. RWS antwoordt, samengevat, dat de nadeelcompensatieregeling zal worden toegepast. Dat voldoet echter niet om (geheel) te voorzien in de aanzienlijke kosten waarmee de verschillende stakeholders – zoals de Gemeente, Van Chastelet en de Zuileshoeve – worden

¹⁰ Rapport Aveca de Bondt, paragraaf 3.1.1



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

geconfronteerd bij realisering van het projectbesluit. Zo wordt elders in deze brief ingegaan op de aanzienlijke kosten voor het Biesboschcentrum, zoals het herschrijven van educatieve programma's en bewegwijzering etc. De Gemeente is van mening dat dit betrokken had moeten worden bij de voorbereiding van het besluit.

In **eis DRD-0018** verzoekt de Gemeente de weidegang te behouden voor de koelen dan wel, voor de overdracht van de gronden aan RWS, een alternatieve pachtlocatie op het eiland van Dordrecht overeen te komen. In de Reactienota Zienswijzen (15.2.0) antwoordt RWS enkel dat na de herinrichting van de Hel- en Zuilespolder de grond niet meer geschikt is om uit te geven als pachtgrond, omdat het gebied dan dagelijks onder invloed van het getij staat. Waar moeten de koelen dan heen? Van een behoorlijk bestuurder mag redelijkerwijs verwacht worden dat afspraken worden gemaakt met de betreffende stakeholder over zo'n essentieel en lang bestaand onderdeel van het projectgebied. Dit geldt temeer nu de betreffende boer een contract heeft met de Gemeente. Uit het projectbesluit blijkt echter niet dat hier rekening mee is gehouden en dat afspraken zijn gemaakt hierover.

In **eis DRD-0013** verzoekt de Gemeente om blijvende toegankelijkheid van de Zuileshoeve en de Ecolodge tijdens de realisatiefase. In **eis DRD-0075** zijn verschillende voorwaarden gesteld aan de instandhouding van de Ecolodge tijdens de realisatie van de KRW maatregel: geen geluidshinder, geen zichthinder, geen geurhinder, geen stofhinder, in standhouden van een aantrekkelijke omgeving rondom de Ecolodge, zowel visueel als ecologisch. In de Reactienota Zienswijzen (15.2.R/10.B/10.E) staat dat de Zuileshoeve en de Ecolodge bereikbaar blijven met de auto. Maar vervolgens blijkt dat als gevolg van het projectbesluit de

Ecolodge maximaal 2 jaar buiten gebruik gaat. De Ecolodge moet uit het water en blijft dus niet bereikbaar. De Reactienota Zienswijzen (15.2.S) maakt tevens melding van een afspraak dat de Ecolodge 2 jaar buiten gebruik gaat. Deze afspraak tussen de RWS en de Gemeente is inderdaad gemaakt, maar de Gemeente heeft daarbij benadrukt dat die afspraak uiteraard slechts geldt in het geval dat het project doorgang vindt. Alsdan zal er in de Hel- en Zuilespolder immers een getijdengebied gerealiseerd moeten worden. Maar zoals de Gemeente



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepsschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

herhaaldelijk heeft benadrukt wenst de Gemeente helemaal geen uitvoering van de maatregelen in de Hel- en Zuilespolder, maar dat de uitvoering daarvan plaats vindt in één van de door de Gemeente aangevoerde alternatieve locaties. Bovendien, indien de afspraak al geëffectueerd wordt, wordt in het projectbesluit in het geheel niet gesproken over voor wens kosten en verantwoordelijkheid dit komt. Welke partij is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het tijdelijk verwijderen van de Ecolodge? Hoe worden de kosten gecompenseerd hiervoor en voor het niet kunnen verhuren van de Ecolodge? Het ligt op de weg van RWS hierover duidelijkheid te verschaffen. De Gemeente is in ieder geval niet voornemens op eigen kosten de Ecolodge te verwijderen. Zonder nadere invulling van de voorwaarden van de vorenbedoelde (civielrechtelijke) afspraak is verwijdering van de Ecolodge niet afdwingbaar, waarmee ook het projectbesluit niet uitvoerbaar is.

In eis **DRD-074** heeft de Gemeente verzocht rekening te houden met een tweede ecolodge, met vergelijkbare voorwaarden met betrekking tot privacy en bereikbaarheid van de bestaande ecolodge. Gemeente en de exploitant hebben hierover afspraken/plannen gemaakt. In de Reactienota Zienswijzen (15.2.V) geeft RWS aan dat zij in gesprekken vanaf 2023 niet op de hoogte waren van de plannen over een tweede lodge en dat om die reden de plannen niet zijn opgenomen in het ontwerp. Wat hier ook van zij, ten tijde van het projectbesluit was RWS hiervan wel op de hoogte. Het lag dan ook op de weg van RWS rekening te houden met de (verregaande) plannen voor een tweede ecolodge en deze te betrekken bij het ontwerp, dan wel een motivering te geven waarom dit niet alsnog betrokken zou kunnen worden in het ontwerp.

Eis DRD-0076 heeft betrekking op het creëren van optimale exploitatiecondities tijdens de gebruiksfase van de KRW maatregel (dus na oplevering van het KRW project). In de Reactienota Zienswijzen (15.2.S/10.E) staat dat de eisen bij RWS bekend zijn en opgenomen zijn in het ontwerp. De betreffende eisen zullen worden meegegeven aan de aannemer die de werkzaamheden gaat uitvoeren. RWS heeft daarentegen de Gemeente geen enkel inzicht gegeven over de vertaling van de eis in het bestek van de aannemer. Kennelijk moet de Gemeente er maar 'blind op vertrouwen' dat de voor de Gemeente zo belangrijke eis voldoende dwingend en gespecificeerd is geformuleerd in het bestek van de aannemer. Bovendien gaat RWS op geen enkele wijze in op (onder meer) het



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

verzoek van de Gemeente dat direct na oplevering van de KRW de ecolodges optimaal geëxploiteerd kunnen worden, waarbij de visuele en ecologische kwaliteit van de omgeving minimaal vergelijkbaar dient te zijn met de huidige situatie.

In **eis DRD-077 en DRD-0086** verzoekt de Gemeente om het opstellen van een integrale visie op de instandhouding van (doorgaande) exploitatie van de Ecolodge tijdens de realisatie- en beheerfase van de KRW maatregel. De Gemeente noemt hierbij een minimale opsomming van onderdelen van die visie en verzoekt om die visie in overleg met betrokkenen aan te bieden aan de Gemeente en de exploitant van de B&B Zuileshoeve. In de Reactienota Zienswijzen (15.2.W) doet RWS deze eis af met de opmerking dat zodra de aannemer bekend is, met de Gemeente en de exploitant van de B&B de Zuileshoeve afstemming plaatsvindt over het ontwerp en de (on)mogelijkheden voor exploitatie tijdens de uitvoering. Een dergelijke halfslachtige reactie acht de Gemeente niet voldoende. De eisen die de Gemeente stelt zijn volkomen redelijk: de Gemeente vraagt enkel om een realisatiefase in te laten treden die er nu ook is en dat die intreding niet te lang op zich laat wachten. RWS kan op zijn minst ter zake een inspanningsverplichting toezeggen om dit bij de aannemer af te dwingen dan wel inzicht geven hoe dit bij de aannemer afgedwongen zal worden.

Eis DRD-0083 heeft betrekking op de realisatie van de krachtstroom- en aansluiting naar de Zuileshoeve. In de Reactienota Zienswijzen (15.2.Z/10.H) wordt benoemd dat er reeds afstemming is tussen Rijkswaterstaat en Stedin over de uitvoering voor de aanleg van aangevraagde krachtstroomaansluiting en de benodigde verleggingen. De reactie van RWS heeft echter betrekking op de definitieve situatie, niet op de realisatiefase. Zonder de gevraagde krachtstroom- en aansluiting kan de Zuileshoeve haar exploitatie niet voortzetten. De Gemeente is van mening dat van RWS, als Initiator van het projectbesluit, verwacht mag worden dat zij ter zake een regierol heeft. RWS kan dit niet eenvoudig afdoen met de enkele mededeling dat "deze actie loopt via de kabeleigenaar", zoals staat verwoord in 10.H in de Reactienota Zienswijzen.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Slidrechtse
Blesbosch

In eis **DRD-0087** wordt verzocht altijd 2 wandelroutes naar de Zuileshoeve open te houden. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.C/10A) wordt – voor zover relevant – enkel aangegeven dat tijdens de uitvoering en na de Inrichting de Zuileshoeve goed toegankelijk blijft. De specifieke vraag over de aanwezigheid van 2 wandelroutes wordt op geen enkele wijze beantwoord.

In eis **DRD-0088** (15.3.D/10.B) verzoekt de Gemeente een aantrekkelijke toegangsroute tot de Zuileshoeve te realiseren en in eis **DRD-0089** wordt verzocht hinder op de toegangsroute te beperken. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.D/15.3.E/10.B) staat specifiek met betrekking tot de Helsluis, Zuileshoeve en Ecolodge dat zij met de auto bereikbaar blijven. Over een adequate toegangsroute voor wandelend en fietsverkeer wordt echter niet gesproken. Op de specifieke vraag over de beperking van hinder wordt in het geheel niet ingegaan. De onzekerheid over een aantrekkelijke toegangsroute neemt alleen maar toe na het lezen van de Reactienota Zienswijzen. Zo staat er onder meer: *"De polder wordt zodanig ingericht dat bestaande recreatiestructuren zoveel mogelijk behouden blijven."*. Wat betekent in dit verband *"zoveel mogelijk"*? En: *"Wandel- en fietsroutes rondom de polder blijven, al dan niet in aangepaste vorm, bestaan."*. Wat betekent in dit verband: *"al dan niet in aangepaste vorm"*? Bovendien begrijpt de Gemeente uit deze reactie van RWS dat RWS alleen nagedacht heeft over de nieuwe situatie en niet zozeer over toegankelijkheid tijdens de realisatiefase. Opnieuw negeert RWS een specifieke vraag van de Gemeente, namelijk die met betrekking tot een aantrekkelijke toegangsroute naar de Zuileshoeve en die met betrekking tot de beperking van hinder door werkzaamheden op die toegangsroute. RWS gaat hier gewoonweg niet op in. Dit is onzorgvuldig qua voorbereiding van het projectbesluit, terwijl het besluit (ook) op dit punt een gebrekkige motivering bevat. De zorgen van de Gemeente hierover worden nog eens gesterkt nu de Gemeente begrepen heeft dat RWS het contract op de markt heeft gezet als een zogenaamd Design en Construct contract. De aannemer is daardoor verantwoordelijk voor het ontwerp van infrastructuur en de uitvoering. RWS, als opdrachtgever, kan daarbij wel voorwaarden stellen, maar daarvan is tot op heden niet gebleken. De Gemeente wenst dat RWS (afdwingbare) voorwaarden stelt met betrekking tot de beperking van voornoemde hinder.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

In **eis DRD-0094** wordt verzocht om de polder Stedelijk toegankelijk te maken. Immers, een deel van het educatief programma dat niet meer kan plaatsvinden in de Hel- en Zuilespolder dient verplaatst te worden naar de polder Stedelijk. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.I) staat dat deze eis van de Gemeente is afgewezen omdat het buiten de scope valt van het project. De Gemeente is daarentegen van mening dat deze eis wel degelijk tot de scope van het project behoort. Het is van groot belang dat het educatief programma over de Biesbosch in stand blijft, inclusief – bij effectuering van het projectbesluit – de uitbreiding met het getijdengebied (dat maakt alsdan immers ook deel uit van het gebied). Niet ter discussie kan immers staan dat het niet meer kunnen plaats vinden van een deel van het educatief programma een direct gevolg is van het project. Behoorlijk bestuur brengt met zich mee dat RWS een oplossing hiervoor moet faciliteren. Verplaatsing naar de polder Stedelijk is een alleszins redelijke oplossing. In die lijn is het aan RWS de alternatieve locatie ook toegankelijk te maken, als deel van de scope van het project.

In **eis DRD-0098** wordt verzocht het Biesboschcentrum tijdens de bouwperiode als informatiecentrum te positioneren met betrekking tot de gebeurtenissen in de Hel- en Zuilespolder. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.J) staat dat hierover afstemming plaatsvindt tussen Rijkswaterstaat en het Biesboschcentrum. De inrichting als informatiecentrum had door RWS reeds geregeld moeten zijn, maar RWS heeft het nu weggelegd bij de aannemer. De vrees van de Gemeente is dat deze afspraak niet adequaat wordt opgepakt door de aannemer.

5. Natuur

In **eis DRD-0003** roept de Gemeente op tot het inrichten van een deel van de te behouden polder voor weldevogels. In de Reactienota Zienswijzen (15.F) antwoordt RWS dat de te behouden polder even geschikt blijft voor weldevogels als in de huidige situatie en geeft aan de Gemeente het advies om het huidige hooilandbeheer van het westelijke perceel te continueren. RWS gaat er echter aan voorbij dat – gelet op alle aanpassingen die gedaan worden in de Hel- Zuilespolder – de polder aanzienlijk verkleind wordt ten opzichte van de huidige



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

situatie en er om die reden aanzienlijk minder ruimte resteert voor weidevogels. Bovendien is er een verhoogd risico op overstroming van het te behouden deel van de polder nu deze van twee kanten omringd wordt met water. Deze omstandigheden vormen een ernstige bedreiging voor de thans aanwezige weidevogels.

In **eis DRD-019** vraagt de Gemeente aandacht voor het herstellen van het KRW areaal wat bovenstrooms is gelegen zodat natuur en recreatie daar verbeteren. RWS antwoordt in de Reactienota Zienswijzen (15.G) hierop dat het KRW-areaal bovenstrooms door Rijkswaterstaat wordt onderhouden binnen bestaande onderhoudscontracten en/of overeenkomsten. RWS gaat dus uit van voortzetting van de bestaande onderhoudsafspraken. Dat impliceert een consolidatie van de huidige situatie. Dat is niet wat de Gemeente al lange tijd voor ogen heeft. De Gemeente wenst hier de natuur en de recreatie juist te verbeteren. De Gemeente heeft hier meermaals op gewezen.

6. Houtopstanden

In **eis DRD-0006** verzoekt de Gemeente dat zij goedkeuring geeft op het ontwerp. Tevens geeft de Gemeente aan dat het ontwerp verschillende landschapselementen waaronder bosschages, waardevolle groenelementen en zichtlijnen dient te behouden. In deze lijn wijst de Gemeente in **eis DRD-0014** tevens op behoud van cultuurhistorie (monumenten, bomen, sluis etc.) en in **eis DRD-034** op de cultuurhistorische waarde specifiek vanwege het oorspronkelijke geulenpatroon. De Gemeente verzoekt in **eis DRD-0101** om als voorwaarde op te nemen dat de vakspecialisten van de Gemeente akkoord dienen te geven op het ontwerp. RWS antwoordt in haar Reactienota Zienswijzen (15.1 en 15.2.B) dat het ontwerp is aangepast met in achtname van de aandachtspunten vanuit de Gemeente. RWS geeft in dit verband een opsomming van onderdelen van het aangepaste ontwerp. Voor de Gemeente is dit echter onvoldoende. Er is geen enkele sprake van inbreng op het ontwerp. RWS gaat ook helemaal niet in op het verzoek van de Gemeente om eerst haar toestemming te vragen aan de Gemeente over het uiteindelijke ontwerp.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

RWS wenst een duiker aan te leggen om stilstaand water tussen de – in het ontwerp opgenomen – twee dijken te voorkomen. Hetzelfde resultaat kan echter bereikt worden met een sluis. Ter plaatse is een sluisje aanwezig. Het betreft een gemeentelijk monument. De Gemeente vindt het een groot gemis dat dit sluisje niet ingezet wordt en functieloos blijft. Bij het toekennen van een functie (het openzetten voor watertoevoer) zal het sluisje onderhouden en behouden blijven, terwijl de doelstelling van de door RWS voorgestane duiker eveneens bereikt kan worden. Door samen met de Gemeente het ontwerp tot stand te laten komen, kunnen bovendien onnodige beperkingen van houtopstanden aantoonbaar voorkomen worden.

In **eis DRD-0026** verzoekt de Gemeente betrokken te worden bij het beplantingsplan. In de Reactienota Zienswijzen (15.3) verwijst RWS naar het compensatieplan houtopstanden deelgebied Gors en Aanwas. Gors en Aanwas betreft daarentegen een ander deelgebied dan hier aan de orde, namelijk de Hel- en Zuilespolder. Gors en Aanwas betreft zelfs een gebied buiten Dordrecht, namelijk Sleeuwijk. In hoeverre kan dit nog gezien worden als compensatie voor de achteruitgang die Dordrecht lijdt? Vanwege de impact die de plannen voor het deelgebied Hel- en Zuidespolder hebben blijft de Gemeente als vraag houden om (ook) betrokken te worden bij het beplantingsplan voor de Hel- en Zuidespolder.

7. Bereikbaarheid

In **eis DRD-0045** verzoekt de Gemeente het transport en vervoer in verband met de realisatie van het project niet plaats te laten vinden over de openbare weg, vanwege naastgelegen drukbezochte recreatiegebieden in de Merwelanden en het Biesboschcentrum. In de Reactienota Zienswijzen (15.K) wordt aangegeven dat het benodigd grondtransport over het water zal gaan, maar dat de Baanhoekweg waarschijnlijk wel nodig is voor de aanvoer van materieel (trekkers, vrachtwagens etc.). RWS doet deze vraag af door een inschatting te geven van het aantal transportbewegingen van zwaar vrachtverkeer per jaar en dit aantal vervolgens uit te smeren over het gehele jaar en uit te komen op 2,2 transportbewegingen per dag. De conclusie van RWS luidt vervolgens dat het "*dus relatief beperkt*" is.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Slidrechtse
Biesbosch

RWS gaat er echter aan voorbij dat het aanleveren van materieel niet gelijk verspreid over het jaar plaatsvindt, maar met pieken. Het ligt op de weg van RWS de piekmomenten nader te duiden, bijvoorbeeld door het noemen van aantallen per specifieke maand. RWS laat overigens het aantal verkeersbewegingen van het personeel onbenoemd. Bovendien neigt het lezen van deze reactie op 'natte vinger werk'. Waar is het aantal van 768 op gebaseerd? Liggen hier berekeningen van een verkeersdeskundige aan ten grondslag? De Gemeente vindt dat door de werkzaamheden die voortvloeien uit het project de verkeersveiligheid enorm wordt aangetast. Een concrete invulling van een veiligheidsplan, zoals de inzet van verkeersregelaars, ontbreekt daarentegen. Althans, uit niets blijkt dat hier invulling aan is gegeven, al dan niet via afspraken met de aannemer.

In **eis DRD-0048** verzoekt de Gemeente om een autoluw karakter van de Hel- en Zuilspolder. In **eis DRD-0051** verzoekt de Gemeente ook om een autoluw karakter tijdens de bouw. In de Reactienota Zienswijzen (15.M) toont RWS begrip voor de zorgen van de Gemeente, maar benadrukt dat het werk niet kan worden uitgevoerd als materiaal en materieel niet ter plaatse gebracht kunnen worden. RWS spreekt over een eventueel benodigde vrijstelling voor het betreden van de Hel- en Zuilspolder en over het kunnen maken van afspraken tussen de aannemer en de Gemeente. Het antwoord van RWS gaat daarmee enkel in op de situatie tijdens de bouwfase. RWS gaat er echter aan voorbij dat dit verzoek van de Gemeente ook en juist betrekking heeft op de situatie na de realisering van het project. Kortom, het huidige autoluwe karakter van de Hel- en Zuilspolder dient na realisering van het project voortgezet te worden. RWS gaat hier echter op geen enkele wijze op in. Wat betreft de verkeersbewegingen tijdens de bouwfase brengt de zorgvuldigheid bovendien met zich mee dat deze zoveel mogelijk plaats moeten vinden op het werkterrein en niet op de fiets/wandelpaden, zodat de recreatievoorzieningen zo veilig mogelijk gebruikt kunnen worden.

In **eis DRD-0057** verzoekt de Gemeente om het stilte- en autoluw gebied te borgen door het huidige toegangsbeheer na realisatie te handhaven (inclusief palen Helsluis en toegang vanuit Biesboschcentrum). In de Reactienota Zienswijzen (15. N) legt RWS de verantwoordelijkheid van onder meer het toegangsbeheer daarentegen bij de aannemer. Uit niets blijkt dat RWS hierover



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

concrete en afdwingbare afspraken heeft gemaakt. De onzekerheid over het geborgd zijn van het stilte- en autoluw gebied wordt nog eens versterkt door de opmerking van RWS dat dit afhankelijk is "*van toekomstig eigenaar kade plus weg*". Kortom, ook hier richt RWS zich slechts op de situatie tijdens de uitvoeringsfase.

8. Recreatie

In eis **DRD-0012** verzoekt de Gemeente om de getijdennatuur begaanbaar te houden per kano. In de Reactienota Zlenswijzen (15.R) wordt opgemerkt dat het projectgebied voor kano's toegankelijk wordt onder begeleiding van een gids bij hoog water in bepaalde perioden. Dit betekent een forse inperking van het huidige recreatieve aanbod. Immers, thans wordt veel gekanood zonder begeleiding, terwijl dit kennelijk straks niet meer toegestaan is. De Gemeente begrijpt dat onder bepaalde omstandigheden begeleiding nodig is, bijvoorbeeld indien kanovaren verstorend kan zijn voor de aanwezige natuur of gevaarlijk kan zijn vanwege aanwezige stroming. Dat neemt niet weg dat er ook mogelijkheden moeten zijn om – gezien de jarenlange bestaande behoefte en mogelijkheid hiertoe – zonder begeleiding te kanoën binnen de Hel- en Zuileshoeve.

Het valt de gemeente op dat het kanoën zonder begeleiding van een gids elders gewoon is toegestaan, terwijl het daar zeker niet altijd veiliger is dan kanoën in de Hel- en Zuilespolder. Een voorbeeld hiervan is De Kat (ingang van de Helsloot), een watergebied achterin het Biesboschgebied. De Kat staat bekend om haar sterke stromingen; individueel kanoën is daar thans echter gewoon toegestaan. Ook in het naast de Hel- en Zuilespolder gelegen krekengebied van de Sliedrechtse Biesbosch wordt het kanovaren zonder gids als veilig gezien. Ook daar is sprake van een getijdenwerking en op sommige plaatsen van sterke stroming met neervorming. De Gemeente vraagt zich dan ook af waarom RWS de Hel- en Zuilespolder als onveilig beschouwd dan de Sliedrechtse Biesbosch en begeleiding wordt voorgeschreven bij kanovaren. Ook in het geval RWS de begeleiding bij kanovaren voorschrijft vanwege de mogelijke aantasting van natuur kan de Gemeente RWS niet volgen. Want ook het zojuist genoemde



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Blesbosch

krekengebied, waar kanovaren onder begeleiding is toegestaan, is rijk aan natuur, waaronder veel beschermde natuur. In dit verband wijst de Gemeente op de van toepassing zijnde broed- winter-, en nachtregeringen van Staatsbosbeheer die voldoende regelen dat geen ongewenste effecten van kanoën zonder begeleiding plaatsvinden. Tegen deze achtergrond vindt de Gemeente de voorwaarde dat begeleiding nodig is bij kanovaren dan ook onbegrijpelijk.

In eis **DRD 022** verzoekt de Gemeente om compensatie vanwege de afname of het verdwijnen van recreatieve voorzieningen in de Hel- en Zuilspolder. De Gemeente noemt in dit verband een aantal concrete voorbeelden: het (meer) openstellen van de Otterpolder of het mogelijk maken van het wandelen om de polder Stedelijk. RWS antwoordt hierop in de Reactienota Zienswijzen (15.T) dat de recreatieve voorzieningen in de Hel- en Zuilspolder zelf zijn gecompenseerd. Inderdaad worden fiets- en wandelpaden aangelegd. RWS gaat er hierbij echter aan voorbij dat de Gemeente een aanzienlijke potentie voor recreatie in de Hel- en Zuidespolder kwijtraakt. Die recreatie is evenwel onmisbaar gezien de uitbreiding van de bevolkingsgroei binnen Dordrecht. Derhalve is compensatie essentieel. Kennelijk acht RWS die compensatie niet mogelijk. Echter, zonder die compensatie acht de Gemeente de Hel- en Zuilspolder niet geschikt voor KRW-maatregelen.

In eis **DRD-023** verzoekt de Gemeente om mogelijke kansen te benutten. In de Reactienota Zienswijzen (15.U) antwoordt RWS dat aanvullende recreatieve wensen niet door RWS betaald kunnen worden. De huidige projectbeschrijving is voor de Gemeente echter onaanvaardbaar. Vanwege het wegvallen van aanzienlijke potentie voor recreatie in de Hel- Zuilspolder is het niet meer dan logisch dat kansen voor nieuwe recreatie wel worden benut, al dan niet als een vorm van compensatie.

In eis **DRD-102** verzoekt de Gemeente om te voorzien in de autonome ontwikkeling ten aanzien van de groeiende behoefte aan extensieve recreatie passend bij de groeiambitie van de stad. In de Reactienota Zienswijzen (15. X) antwoordt RWS dat in het ontwerp rekening is gehouden met de eis van de Gemeente om de recreatieve voorzieningen te behouden of te compenseren als



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

een deel vervalt. Zoals hiervoor reeds gesteld is daarentegen sprake van onvoldoende compensatie en gaat RWS eraan voorbij dat door het project de Gemeente een aanzienlijke potentie aan recreatie kwijtraakt, terwijl sprake is van een groei van de Dordtse bevolking. Bovendien is het niet meer dan redelijk dat RWS bij een dergelijk ingrijpend project als het onderhavige ook rekening houdt met de groeiende behoefte aan extensieve recreatie. RWS doet dit echter op geen enkele wijze.

In eis **DRD-0024** wordt verzocht de aanleg van het project KRW Hel- en Zuilespolder niet van invloed te laten zijn op het getij van de Sliedrechtse Biesbosch. De veranderingen in de getijslag als gevolg van de KRW maatregel mogen niet meer dan 5 mm bedragen, terwijl de locaties waar eb en vloed elkaar ontmoeten door de KRW maatregelen niet verplaatst mogen worden.

In de Reactienota Zienswijzen antwoordt RWS onder meer dat RWS het betreffende gebied voor minimaal 10 jaar zal monitoren. De Gemeente wenst bij die monitoring betrokken te worden en de mogelijkheid te hebben in dit verband een contra-expertise uit te voeren. Er dienen afspraken te worden gemaakt met betrekking tot, indien nodig, door RWS te nemen maatregelen, bijvoorbeeld indien uit onderzoek blijkt dat er negatieve effecten zijn op de flora en natura en een afname van de getijdenwerking wordt geconstateerd. Dat de Gemeente betrokken zal worden bij een dergelijke monitoring blijkt echter nergens uit. Ook hier ontbreekt een plan 'B'.

Naast de vele noodgedwongen aanpassingen en beperkingen van de recreatiemogelijkheden als gevolg van het projectbesluit wordt de Gemeente geconfronteerd met tal van kosten waarover RWS niet spreekt om die te vergoeden. Ik verwijs in dit verband naar het memo van 'Hel- en Zuilespolder' van het Biesboschcentrum (**bijlage 4**). In dit memo komt naar voren dat tal van educatieve programma's niet meer kunnen worden uitgevoerd. Er zullen programma's moeten worden aangepast en nieuwe programma's moeten worden ontwikkeld.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

9. Civiel ontwerp + Getijdenwerking

Ook hier geldt hetgeen is geformuleerd in **eis DRD-0024**. Uit niets blijkt dat de Gemeente betrokken zal worden bij de toegezegde monitoring met betrekking tot het functioneren van het civiel ontwerp. Ook hier ontbreekt een plan 'B'.

10. Cultuurhistorie, landschap en erfgoed

In **eis DRD-0005** wordt verzocht om het project te voorzien in behoud van een deel van de Hel- en Zuilspolder, meer specifiek het behoud van de boomgaard en een stukje agrarisch polder nabij de Zuilshoeve. Een of meerdere informatieborden dienen de cultuurhistorische waarde van deze elementen te beschrijven. RWS antwoordt in de Reactienota Zienswijzen (15.2.A) dat de waterkwaliteit niet zal afnemen door het plan. RWS uit de verwachting dat met de aansluiting van de Hel- en Zuilspolder op de rivier, de waterkwaliteitselementen voor waterplanten en macrofauna verbetert. Ook geeft RWS aan dat de afname van de getijdeslag niet plaatsvindt, omdat het getij ten noorden en ten zuiden van het gebied nagenoeg gelijk lopen en dat de getijdeslagen daarom elkaar dus niet kunnen uitdempen. In een inventarisatie zouden de ecologische en

landschappelijke waarden van het groen zijn onderzocht en verwerkt zijn in het ontwerp. Het wel of niet plaatsen van informatieborden zal in afstemming met de Gemeente worden bepaald, aldus RWS. Wat RWS bedoelt met 'inventarisatie' is de Gemeente niet helder. De Gemeente is in ieder geval nimmer gebleken van deskundig onderzoek dat de conclusies van RWS met betrekking tot de ecologische en landschappelijke waarden staft. Bovendien, de enkele toezegging dat er afstemming zal plaatsvinden, betekent nog niet dat RWS haar verantwoordelijkheid ter zake neemt en de informatieborden ook feitelijk zal plaatsen. Dit geldt temeer nu RWS de woorden "*wel of niet plaatsen van informatieborden*" hanteert. De Gemeente wenst meer zekerheid over het plaatsen van informatieborden.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

11. Beheer en onderhoud

In **eis DRD-0015** en **eis DRD-0028** verzoekt de Gemeente aan RWS om aandacht voor het beheer en onderhoud, in het bijzonder de beheer- en onderhoudskosten. Deze mogen niet hoger zijn dan in de situatie voor de realisering van het projectplan. In de Reactienota Zienswijzen (15.2.M) staat dat er momenteel op ambtelijk niveau gesprekken lopen over de verdeling van Beheer en Onderhoud, waarbij als uitgangspunt geldt dat de beheerkosten van de Gemeente niet meer mogen zijn dan in de huidige situatie. Dit is voor de Gemeente een onaanvaardbaar uitgangspunt. Beheer is meer gericht op het bewaken van de algehele toestand en het efficiënt functioneren van iets. Onderhoud daarentegen is meer specifiek gericht op het fysiek in goede staat houden en repareren van objecten. Het uitgangspunt van RWS brengt met zich mee dat de onderhoudskosten wel hoger mogen zijn dan in de huidige situatie. Deze worden immers niet genoemd bij het uitgangspunt van RWS. Het gaat bijvoorbeeld om het beheer en onderhoud van drie bruggen. De kosten van zowel beheer als onderhoud kunnen aanzienlijk oplopen. Het uitgangspunt van RWS ter zake is derhalve onaanvaardbaar.

12. Schaapskudde

Eis DRD-0030 ziet erop dat de schaapskudde een plek moet hebben binnen het projectgebied, die vergelijkbaar is met de huidige situatie en – volgens **eis DRD-0033** – met behoud van begraasbaar grasland. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.K) staat dat RWS geen garantie kan geven dat de kade wordt opgekocht door RWS. Ook meldt RWS dat wat binnen het projectgebied valt afhankelijk is van de werkwijze en fasering van de aannemer. Ook hier geldt dat het eventueel wegvallen van begrazingslocaties voor de schaapskudde een direct gevolg is van het projectbesluit. Bovendien, indien alsnog voorzien zal worden in voldoende begrazingslocaties is het van belang dat ook tijdens de realisatiefase een



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Blesbosch

voldoende areaal is voor het grazen van de thans aanwezige schapen. Indien dit niet gebeurt, zal de schaapskudde verloren gaan voor de Gemeente.

Al sinds 2003 is er in de Hel- en Zullepolder een schaapskudde met een daarbij horende schaapsherder. In 2016 is het vak van de schaapsherder en een daarbij behorende schaapskudde aangemerkt als Cultureel Erfgoed in Nederland. Voor de recreatie blijkt de schaapsherder en zijn schaapskudde van groot belang. Het trekt enorm veel publiek aan en is leerzaam voor de vele jeugd die hierop afkomt. Los van de culturele, educatieve en de recreatieve waarde heeft de schaapskudde ook aantoonbaar toegevoegde waarde voor de natuur. Er is sprake van een 'natuurlijk maaien' van het gras, de grasmat wordt beter doordat het wortelstelsel wordt 'aangetrappeld', terwijl een uitgeklende begrazing (qua frequentie en het moment van begrazing) voor een hogere biodiversiteit kan zorgen (de verspreiding van zaden door de vacht en de uitwerpselen van schapen).

Tegen deze achtergrond ervaart de Gemeente het verdwijnen van de schaapskudde als aan adering. Het ligt op de weg van RWS hiervoor een oplossing te creëren, temeer nu de Gemeente hier expliciet om vraagt. Het getuigt niet van behoorlijk bestuur dat RWS om de vragen van de Gemeente heen draait en niet meewerkt aan een adequate oplossing voor problemen waarvan de directe oorzaak in het project van RWS ligt. Dit geldt temeer nu een beschermd onderdeel van de Nederlandse cultuur in het geding dreigt te komen.

In **eis DRD-0031** verzoekt de Gemeente om het ontwerp te voorzien van voorzieningen om de schaapskudde te geleiden. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.L) wordt benadrukt dat nadere afstemming plaats vindt tussen de Gemeente en RWS. Deze afstemming heeft nog steeds niet plaatsgevonden.

13. Evenemententerrein

In **eis DRD-041** en **eis DRD-042** verzoekt de Gemeente de grondwaterstand van het evenemententerrein respectievelijk het dagrecreatieterrein niet te



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

verhogen. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.N/15.3.O) staat dat voor de waterveiligheid er een eis is opgenomen dat deze gedurende het gehele werk gehandhaafd moet blijven op het niveau aanvang werk, met uitzondering van de delen die uiteindelijk onder water komen te staan. Uit deze reactie blijkt echter niet dat ook in de definitieve situatie de grondwaterstand op een zelfde niveau blijft. De tekst spreekt alleen over de realisatiefase ('gedurende het gehele werk'). RWS dient hierover meer zekerheid te geven met betrekking tot de definitieve situatie.

14. Gemeente Dordrecht

In eis **DRD-0020** wordt verzocht dat RWS het ontwerp herziening omgevingsplan maakt. In de Reactienota Zienswijzen (15.I) wordt als reactie op dit verzoek een beschrijving gegeven van de aanpassing van het ontwerp met betrekking tot landschapselementen. De Gemeente ziet tussen haar vraagstelling en de reactie van RWS geen logisch verband. De Gemeente vindt dat in het geheel geen antwoord is gegeven op haar vraag. De Gemeente blijft bij haar standpunt dat het een taak is van RWS het omgevingsplan aan te passen, gezien het feit dat RWS de Initiatiefnemer is van de KRW-maatregelen en de Gemeente ook geen budget heeft begroot voor de wijziging van het omgevingsplan.

In eis **DRD-0108** verzoekt de Gemeente alle kosten, die door de Gemeente redelijkerwijze zijn gemaakt of nog moeten worden gemaakt om de KRW maatregelen uit het projectbesluit te realiseren, te compenseren door RWS. In de Reactienota Zienswijzen (15.3.Q) reageert RWS dat dit verzoek dermate algemeen is dat niet duidelijk is over welke kosten de Gemeente het hier heeft. Derhalve zou door RWS geen passende reactie kunnen worden geformuleerd.

Het gaat echter hoe dan ook om kosten die direct het gevolg zijn van de realisering van het projectbesluit. Dat de exacte omvang van die schade nog niet bekend is, moge duidelijk zijn. Het project moet immers nog gerealiseerd worden. Maar dat het project aanzienlijke kosten met zich meebrengt kan niet ter discussie staan. Deze kunnen redelijkerwijs niet voor rekening van de Gemeente



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

komen. De Gemeente heeft herhaaldelijk onder meer genoemd het Biesboschcentrum, dat geconfronteerd wordt met diverse aanpassingen en beperkingen, die exorbitant hoge kosten met zich meebrengen. Uiteraard is een deel van de kosten nog niet te bepalen, omdat nog niet exact valt in te schatten welke implicaties het projectbesluit met zich meebrengt. Maar dit kan voor RWS geen reden zijn om een dergelijk ontwijkend antwoord te geven. De Gemeente is uiteraard bereid hierover in gesprek te treden. Bijgaand treft u een inschatting van kosten voor de Gemeente die op dit moment bekend zijn als direct gevolg van het projectbesluit (**bijlage 5**). De Gemeente benadrukt dat dit een inschatting is en houdt zich het recht voor dit overzicht aan te vullen. Bij doorgang van het project verzoekt de Gemeente een financiële regeling voor deze kosten.

Conclusie

RWS heeft de Gemeente onvoldoende en niet tijdige participatiemogelijkheden geboden met betrekking tot het projectplan. De door partijen aangerelkte alternatieven heeft RWS naast zich neergelegd, althans onvoldoende onderzocht. RWS blijft halsstarrig vasthouden aan de Hel- en Zuilspolder als locatie voor KRW maatregelen.

De locatie van het projectbesluit, de Hel- en Zuilspolder is voor de Gemeente onaanvaardbaar. In dit beroepschrift en in het onderliggende dossier heeft de Gemeente toegelicht dat met name milieu-, natuur-, en cultuurhistorische waarden onevenredig worden aangetast bij effectuering van het projectbesluit. De Gemeente is bereid over de verschillende door haar voorgestelde alternatieven met RWS in gesprek te treden. Maar voorstellen hiertoe zijn telkens afgewezen. Ook de alternatieven zelf werden afgewezen, zonder adequate en gegronde onderbouwing.

Indien het besluit om de maatregelen uit te voeren in de Hel- en Zuilspolder toch in stand blijft, stelt de Gemeente daaraan eisen. Deze eisen zijn geformuleerd in de zienswijze van de Gemeente. De belangrijkste eisen zijn door RWS echter niet



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

gehonoreerd. De reactie van RWS op de gestelde eisen van de Gemeente snijdt in de meeste gevallen geen hout.

RWS gaat uit van een advies met onjuiste uitgangspunten (Aveco de Bondt) en heeft geen plan B voor het geval dat sprake is van verslechtering met betrekking tot het PFOA gehalte, de blauwalgproblematiek en veranderingen in getijdeslag. Er is bovendien onvoldoende onderzoek gedaan naar het effect van de hogere PFOA concentratie op de natuur en ecologie, in het bijzonder de beschermde soorten dieren en planten.

Voor diverse conclusies van RWS met betrekking tot natuur-, ecologische en cultuurhistorische waarden ontbreekt een deskundige onderbouwing.

RWS beantwoordt niet de vragen over voor de Gemeente van grote betekenis zijnde aspecten (zoals met betrekking tot de eis van twee wandelroutes, de (blijvende) toegankelijkheid van de Zulleshoeve tijdens de realisatiefase, de aanzienlijke kosten voor het Biesboschcentrum, het betrekken van de Gemeente bij het ontwerp, het betrekken van de Gemeente bij verregaande plannen inzake een tweede ecolodge, het rekening houden met het grazen van de thans aanwezige koeien, financiële compensatie voor kosten die direct voortvloeien uit het projectbesluit, het ingaan op door de Gemeente gepresenteerde oplossingsrichtingen voor problemen die direct voortvloeien uit het projectbesluit, het ontbreken van een integrale visie, het creëren van meer zekerheid over afspraken met de aannemer inzake gemeentelijke belangen, het maken van afspraken met betrekking tot de realisatiefase inzake de krachtstroom - en aansluiting).

RWS houdt geen rekening met de wensen van de Gemeente. RWS gaat niet in op de door de Gemeente geschetste mogelijkheden om de impact zo klein mogelijk te houden voor het projectgebied en omgeving. RWS betreft de Gemeente gewoonweg niet bij haar planvorming, terwijl de Gemeente hierom wel nadrukkelijk verzocht heeft.

Over het verwijderen van de bestaande Ecolodge zijn geen voldoende afspraken gemaakt, op grond waarvan de Ecolodge ook daadwerkelijk tijdelijk verwijderd



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse
Biesbosch

zou kunnen worden. Hierdoor kan het plan zoals gepresenteerd in het projectbesluit, ook feitelijk niet uitgevoerd worden.

RWS gaat uit van onvoldoende relevante informatie met betrekking tot de verkeersveiligheid, er ontbreekt een veiligheidsplan na realisatie van het project, er is onvoldoende borg voor het stilte- en autoluw gebied, terwijl voornoemde belangen voor de Gemeente aanzienlijk is. Bovendien ontbreekt een ter zake deskundige onderbouwing als grondslag voor de aangevoerde verkeersbewegingen.

Het door RWS gestelde vereiste van begeleiding bij kanovaren heeft ingrijpende gevolgen voor het zo populaire kanovaren in Dordrecht. RWS heeft niet onderbouwd waarom in deze situatie begeleiding nodig is.

RWS miskent de culturele-, recreatieve- en natuurbelangen van het in standhouden van de schaapskudde en de schaapsherder. RWS geeft onvoldoende zekerheid over het voortbestaan van de schaapskudde tijdens de uitvoeringsfase van het project. Dit geldt temeer nu de schaapsherder (en daarmee ook de schaapskudde) aangemerkt is als Cultureel Erfgoed van Nederland.

Fysieke en financiële compensatie voor de noodgedwongen aanpassingen en beperkingen van de (al dan niet extensieve) recreatiemogelijkheden alsmede voor onderhoudskosten en voor de aanpassing van het Omgevingsplan ontbreekt. Niet blijkt van enige bereidheid om de Gemeente te betrekken bij monitoring, terwijl de Gemeente hiertoe wel heeft aangedrongen.

RWS werkt niet mee aan oplossingen van problemen die direct voortvloeien uit het projectbesluit. Zo geeft RWS geen aandacht aan of doet onderzoek naar de grondwaterstand in de definitieve situatie.



Kenmerk 2025-0081684

Betreft Beroepschrift gemeente Dordrecht tegen projectbesluit
van Rijkswaterstaat inzake KRW Siledrechtse
Biesbosch

Concluderend: het projectbesluit is onzorgvuldig voorbereid en mist ter zake een draagkrachtige motivering. De Gemeente verzoekt het projectbesluit te vernietigen. Tevens verzoekt de Gemeente RWS te veroordelen in de proceskosten van de Gemeente. Indien u al oordeelt dat het besluit in stand kan blijven, dienen aan het besluit voorwaarden te worden verbonden, al dan niet na toepassing van artikel 8:51a van de Algemene wet bestuursrecht en met inachtneming van dit beroepschrift.

Hoogachtend,

mr. J.C. Hol

Overzicht d.d. 11 augustus 2025 bijlagen behorende bij beroepschrift gemeente
Dordrecht tegen projectbesluit van Rijkswaterstaat inzake KRW Sliedrechtse Biesbosch

Kenmerk gemeente Dordrecht: 2025-0081684

Advocaat gemeente Dordrecht: mr. J.C. Hol

1. Projectbesluit d.d. 1 juli 2025
2. Zienswijze gemeente Dordrecht d.d. 18 februari 2025
3. Reactienota Zienswijze Rijkswaterstaat d.d. april 2025
4. Memo 'Hel- en Zuilespolder', Biesboschcentrum
5. Overzicht inschatting kosten gemeente Dordrecht